ऋणनिर्देश

''द्या पवारांच्या गद्य व पद्य अशा भिन्न स्वरूपातील आत्मकथनांचा ('बलुतं' व 'कोंडवाडा') चिकित्सक अभ्यास'' हा विषय एम्. फिल्. च्या शोध प्रबंधासाठी निवडण्यामागे मा. प्रा. डॉ. विश्वनाथ शिंदे व मराठी विभाग प्रमुख (शिवाजी विद्यापीठ) आणि (मा. प्रा. डॉ. ठाकूर,) तसेच मार्गदर्शिका प्रा. डॉ. सौ. नलिनी महाडीक यांच्याशी प्रत्यक्ष चर्चा करून मार्गदर्शन मिळाले व हा विषय निश्चित केला.

कॉलेजच्या जीवनात अनेक पुस्तकांबरोबर ''बलुतं'' हे पुस्तक माझ्या वाचनात आले आणि मन हेलावून गेले. त्यामुळे त्यांचे इतर साहित्य वाचण्याची प्रेरणा मिळाली. त्याच्या साहित्यात असणाऱ्या दलितांच्या व्यथा, वेदना पहावयास मिळाल्या. त्यामुळे दलित जीवन किती वेदनामय हे जाणून घ्यावे, हे मनोमन वाटत होते. ती संशोधनाच्या रूपातून ती संधी मला लाभली.

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या रयत शिक्षण संस्थेत माझे महाविद्यालयीन शिक्षण पूर्ण झाले. आता एम्. फिल्. साठीही याच संस्थेतील छ. शिवाजी कॉलेजच्या गुरू प्रा. डॉ. सौ. नलिनी आबासाहेब महाडीक यांनी मला बहुमोल मार्गदर्शन केले. त्याबद्दल मी सदैव त्यांचा ऋणी राहीन.

शोध निबंधाचा अभ्यास करतांना माझे गुरू प्रा. नारायण पाटोळे यांची मला बहुमोल मदत मिळाली. सातारा येथील छत्रपती शिवाजी कॉलेज ग्रंथालय, तेथील सेवक वर्ग, श्री. पोरे सर व कार्यालयीन सेवक वर्ग यांची सतत मदत मिळाली.

प्रा. डॉ. सौ. शुभांगी, शशिकांत भुतकर, प्रा. डॉ. सौ. हेमलता गायकवाड, प्रा. सौ. शेटे, प्रा. डॉ. सौ. विमल पाटील यांनी मला मार्गदर्शन केले. या सर्वांचे ऋण न फिटल्यासारखे आहेत.

मी शिक्षण घेत असतांना सतत प्रोत्साहन देणारे माझे आई-वडील, माझी बहिण, (मामा) आणि माझे चुलते यांच्या ऋणातच राहणे मी पसंत करेन. कारण यांच्या सहकार्याशिवाय संशोधन करणे शक्य झाले नसते.

प्राचार्य के. एस. मोहिते, प्रा. एम. एस. शिंदे, प्रा. संभाजी मगर यांचे मार्गदर्शन मिळाले. तसेच माझे प्रिय मित्र शंकर शेळके, रावसाहेब तुपे, सुनिल सत्रे, सुनिल वाडकर, विजय पोळ, विजय गायकवाड, सयाजी कांबळे, ज्ञानदेव दडस, सचिन हिरवे, समर शिंदे, विकास साळुंखे व इतर या सर्वांचा मी आभारी आहे.

या प्रबंधाचे अत्यंत तत्परतेने टंकलेखन व बांधणी करून देणारे श्री. अनिल कदम, विनायक चव्हाण, संजय चव्हाण, संदिप इंगवले यांचाही मी आभारी आहे.

श्री सुभाष जयसिंग कदम.